

מדינת ישראל

בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

ערר (ת"א) 1049-17

בבית הדין לעררים בתל אביב

בפני כב' הדיין דותן ברגמן

העוררים:

1. ג'. מ.

2. י. מ.

ע"י ב"כ עו"ד מיכל פומרנץ

נ ג ד

המשיב:

משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה

ע"י הלשכה המשפטית, עו"ד מירי כהן

פסק דין

1. עניינו של הערר שבכותרת הינו בהחלטת המשיב מיום 7.9.14 (אשר נמסרה לעורר 1 ביום 7.12.16), לדחות את בקשת המקלט שהגיש העורר 1 על הסף, מכוח סעיף 3א(1) לנוהל הטיפול במבקשי מקלט מדיני בישראל.
2. העורר 1, יליד שנת 1966, הסתנן למדינת ישראל בשנת 2008, כאשר הוא נושא דרכון של מדינת סודן. העורר 2 הינו בנו של העורר 1, יליד שנת 1994 אשר הסתנן למדינת ישראל יחד עם העורר 1, בהיותו קטין. לאחר כניסתם של העוררים לישראל, זוהו העוררים כאזרחי סודן.
3. ביום 17.7.11, כשבוע לאחר שמדינת דרום סודן הכריזה על עצמאותה, נערך לעורר 1 ראיון ביחידת המסתננים, במסגרתו נרשם כי העורר 1 נושא, בנוסף לאזרחות מדינת סודן (אשר תכונה להלן לשם הנוחות: "צפון סודן"), גם אזרחות של מדינת דרום סודן.
4. משכך, ומאחר ובאותה העת החזיר המשיב נתיני דרום סודן לארצם שזה עתה הוקמה (ר' עת"מ (י-ם) 53765-03-12 א.ס.ף - ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט בישראל נ' שר הפנים, 7.6.12, נבו), שינה המשיב את נתינות העורר 1 בצו ההרחקה ל'דרום סודן'.
5. כנגד החלטה זו פנה העורר 1 בעתירה מינהלית אל בית המשפט המחוזי (עת"מ (ת"א) 28611-06-12). לאור הערות בית המשפט הסכים המשיב לשוב ולבחון את החלטתו, ועניינו של העורר 1 הוחזר למשיב לצורך עריכת שימוע וקבלת החלטה נוספת.
6. במסגרת הראיון שנערך לעורר 1 ביום 21.8.14 הוברר כי הוא נולד בשטח המצוי כעת במדינת דרום סודן, והתגורר באזור זה עד לשנת 1980, שאז עבר לחרטום (המצויה כעת

מדינת ישראל

בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

- בשטח צפון סודן). לאור ממצאים אלה, ובהתחשב במוצאו האתני, דתו, שפתו ואזור הולדתו של העורר, מצא המשיב כי העורר זכאי לקבלת אזרחות דרום סודנית, ומנגד – בהתחשב בשינויים שארעו מאז עזיבת העורר 1 את ארצו – אינו זכאי לאחוז עוד באזרחות של מדינת צפון סודן. משכך, ומאחר והעורר 1 סירב לקבל את עמדת המשיב לפיה הינו אזרח מדינת דרום סודן, מצא המשיב לדחות את בקשת המקלט שהגיש העורר 1 על הסף, בהתאם לסעיף 3א(1) לנוהל הטיפול במבקשי מקלט מדיני בישראל.
7. כנגד החלטת המשיב, אשר מסיבה שלא הובררה הומצאה לעורר 1 רק ביום 7.12.16, הוגש הערר דכאן, במסגרתו נטען כי סעיף 3א(1) לנוהל כלל אינו חוקי, מאחר והוא גורם לדחיית בקשות מקלט בהליך חפוז, ובניגוד לדין הבינלאומי כפי שבא לידי ביטוי בהחלטות הוועדה המנהלת של נציבות האו"ם לפליטים. כן נטען שגם לאור נוסחו העדכני ותכליתו של סעיף 3א(1) לנוהל לא היה מקום לדחות את בקשת המקלט שהגיש העורר 1, מאחר והעורר פירט את העובדות כהוויתן, והמחלוקת בנוגע לאזרחותו העדכנית הינה משפטית באופיה. בנוגע לעורר 2, נטען כי מכוח עקרון אחדות המשפחה, ומאחר ונכנס לישראל כקטין יחד עם אביו, העורר 1, יש מקום לאפשר גם לו להוסיף ולשהות בישראל.
8. במסגרת כתב תשובתו פרט המשיב את השתלשלות העניינים העובדתית, ועמד על כך שהחלטתו לסלק את בקשת המקלט שהגיש העורר 1 הינה סבירה מאחר ולא הצליח להוכיח את שייכותו למדינת אזרחותו הנוכחית. לטענת המשיב העורר זכאי לרכוש אזרחות דרום סודנית לאור שייכותו השבטית ומקום הולדתו, ומנגד – לא הוכח כי העורר 1 הינו אזרח של צפון סודן כיום, ולפי המידע שברשות המשיב נראה כי אזרחותו הצפון סודנית צפויה להשלל ממנו, לאור זכאותו לאזרחות דרום סודנית. לגבי העורר 2 נטען כי לא היה מקום לצירופו לערר, באשר אין בנמצא החלטה בעניינו, ולאור היותו בגיר – אין מניעה שיגיש בקשת מקלט עצמאית.
9. לאחר שבחנתי בעיון את כתבי הטענות, וקיימתי ביום 24.10.17 דיון במעמד הצדדים, מצאתי כי דין הערר להתקבל.
10. כידוע, בחינת בקשה למקלט מדיני מצריכה הן את הרשות המינהלית והן את הערכאה השיפוטית המפעילה ביקורת על החלטותיה, לפעול באופן זהיר וקפדני נוכח הזכויות רמות המעלה המוטלות על הכף והתוצאות הרות הגורל שיש להחלטה בבקשה מעין זו (ר' עע"מ 8675/11 טדסה נ' יחידת הטיפול במבקשי מקלט, 14.5.2012, נבו; עע"מ 8870/11 גונזלס נ' משרד הפנים, 25.4.2013, נבו; עע"מ 4922/12 פלוניס נ' משרד הפנים, 7.7.2013, נבו).
11. בהתאם, ומקל וחומר, יש לנקוט משנה זהירות בסילוק על הסף של בקשות מקלט. עמד על הדברים בית המשפט העליון בעע"מ 1440/13 צ'ימה נ' משרד הפנים, 7.8.13,

מדינת ישראל

בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

כדלקמן: "במיוחד ראוי לבית המשפט לנקוט משנה זהירות כאשר עניינו של מבקש המקלט נדחה על-ידי הרשות המינהלית על הסף, מבלי שבקשתו עברה את כל שלבי הבחינה האפשריים. כאמור, מחיר הטעות עלול להיות משמעותי והאחריות הרובצת על כתפי בית המשפט כבדה עד מאד. העובדה שרבים מנצלים לרעה את האפשרות להגיש בקשה למקלט מדיני, מה שיוצר עומס כבד על כל הרשויות המטפלות בנושא, ובתי המשפט בכללן, אינה יכולה לפגוע בהיקף ועומק הביקורת השיפוטית שיש להפעיל בכל מקרה ומקרה, שכן אין לפקוד על המבקש הבודד את עוון אותו ניצול לרעה".

12. סעיף 3א(1) לנוהל הטיפול במבקשי מקלט מדיני בישראל, המאפשר סילוק בקשת מקלט על הסף, קובע כי: "בתום הליך הרישום והזיהוי, היה ועלה חשד כי הנתין הזר אינו מי שהוא טוען להיות או שאינו נתין המדינה עליה הצהיר כמדינת אזרחותו, באופן שאינו מאפשר להמשיך בראיון יועבר עניינו לבחינת ראש צוות מיחידת ה-RSD באגף המסתננים ומבקשי המקלט ברשות, אשר יכריע בשאלת זהותו ונתינותו של הנתין הזר. הכריע ראש הצוות כי הנתין הזר אינו מי שהוא טוען להיות, או שאינו נתין המדינה עליה הצהיר כמדינת אזרחותו, תידחה בקשתו על הסף ותימסר לו החלטה בה יינתן הטעם לדחיית הבקשה. העדר תיעוד, כשלעצמו, אינו עילה לדחייה על הסף".

13. הגיונו של סעיף נוהל זה הינו ברור. לאור מדיניות ממשלת ישראל והמשיב מן השנים האחרונות לנקוט במדיניות אי הרחקה כלפי אזרחי מדינות שונות, רבים המקרים בהם אזרחים זרים אשר הסתננו למדינת ישראל, פונים אל המשיב בבקשה שיכיר בהם כמי שמוצאם במדינות אליהן לא מתבצעת הרחקת שוהים שלא כדין, כך שיהנו מן היתרונות היחסיים הגלומים במדיניות זו. משמוצא המשיב כי מבקש מקלט הפר את חובתו למסור נתוני אמת (ולעניין חובת מבקש המקלט לומר אמת, אשר הינה בבחינת פשיטא, השווה-ע"מ 8870/11 גונזלס נ' משרד הפנים, 25.4.13, נבו: "נקודת המוצא הינה כי על מבקש המקלט לומר את האמת ולספק את כל הראיות שידו משגת לתמיכה בבקשתו לשם העמידה בנטל ההוכחה של בקשת מקלט"), ומשמוצא המשיב כי מבקש המקלט לא עמד בנטל הבסיסי המוטל על כתפיו להוכיח את זהותו ומדינת נתינותו באופן שיאפשר את בחינת בקשת המקלט לגופה (ר' למשל- עת"מ (מרכז) 20457-01-11 קינדה נ' משרד הפנים, 6.8.13, נבו), רשאי המשיב לסלק על הסף את בקשת המקלט, וטענת העוררים לפיה הדבר סותר דין בינלאומי כלשהו לא הוכחה (כאשר לא הוברר כלל ועיקר שהוראות הנוהל סותרות את הנחיות נציבות האו"ם לפליטים, וכאשר ממילא הנחיות נציבות האו"ם, אף אם משמשות כמקור פרשני מנחה, אינן מחייבות מבחינה משפטית את המשיב בפרשנות מונחים באמנת הפליטים. השווה: ע"מ 8870/11 גונזלס נ' משרד הפנים, 25.4.13, נבו).

מדינת ישראל

בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

14. עם זאת, כאמור לעיל, את הוראת נוהל זו, המצרה את זכות הגישה אל המשיב לצורך בחינת בקשת המקלט, יש לקיים ולפרש בצורה מצמצמת, בהתחשב במהות ההליך, ובתוצאות הקשות אשר עלולות להגרם כתוצאה מדחיית הבקשה, ולעשות בה שימוש רק במקרים המתאימים, כאשר עולה מן הראיון שקיים המשיב לצורך בחינת זהות מבקש המקלט, שמבקש המקלט הסתיר פרטים מהותיים בנוגע לזהותו ומוצאו, באופן המשכנע כי: **"הנתין הזר אינו מי שהוא טוען להיות, או שאינו נתין המדינה עליה הצהיר כמדינת אזרחותו"**, כאמור בנהל (השווה למשל- ערר (ת"א) 1205-15 בלאי נ' **משרד הפנים**, 12.7.16, פורסם באמ"מ).

15. והנה, בענייננו, לא טוען המשיב כי העורר 1 שיקר במסגרת הראיונות שנערכו לו, העלים פרטים מהותיים או ניסה ליצור מצג שווא בנוגע לזהותו ומוצאו. המחלוקת בין המשיב לבין העורר 1 הינה משפטית בעיקרה, כאשר אין חולק שהעורר היה במועד כניסתו לישראל אזרח של מדינת צפון סודן, ועולה השאלה האם נכון להיום הוא עודנו זכאי לשאת אזרחות זו, או שלאור הקמת מדינת דרום סודן בשנת 2011 עומדת לו הזכות לקבל אזרחות של מדינה זו.

16. שאלה זו הינה שאלה החורגת מגדרי הברור שעל המשיב לערוך במסגרת הראיון הנועד לרישום וזיהוי מבקש המקלט, ולא היה מקום לקבוע בנסיבות העניין שחוסר הסכמתו של העורר 1 לקבל את התיזה המשפטית של המשיב לפיה הוא אזרח דרום סודן (בכוח או בפועל), צריך שתגרור את סילוק בקשתו על הסף. המשיב גם לא רשאי היה להסתמך לעניין זה על הרישום בראיון שנערך לעורר ביום 17.7.11 ממנו עולה כי העורר 1 טען לכאורה שהינו אזרח של מדינת דרום סודן. המדובר ברישום שנערך כשבוע לאחר ההכרזה על מדינת דרום סודן (באופן בו קשה להלום שהיה בידי העורר 1 סיפק לקבל את אזרחות מדינה זו, אפילו היה מעוניין בה), כאשר מגיליון הראיון לא ניתן לדעת מה נשאל העורר 1 ומה השיב, וכאשר על פניו המשיב כבר הסכים כי נפל פגם בראיון זה, לאור הערות בית המשפט המחוזי, ומשכך הסכים להשיב את עניינו של העורר 1 לטיפול נוסף, במסגרת עת"מ (ת"א) 28611-06-12.

17. בנוסף, לשאלת נתינותו העדכנית של העורר 1 גם לא נודעת חשיבות כה רבה כפי שמייחס לה המשיב, וודאי שלא באופן העשוי להצדיק סילוק בקשת המקלט על הסף, בהתחשב בכך שכבר נקבע כי על המשיב לא מוטל לקבוע באופן חד-חד ערכי את נתינותו של האזרח הזר לצורך הרחקת האזרח הזר, תוך שעיקר הוא בבחינת הסכנה הצפויה לאזרח הזר במדינה אליה יורחק, והנטל להראות כי סכנה מעין זו צפויה, מוטל כולו על כתפי הטוען כי צפויה לו סכנה (ר' עע"מ 4566/11 **משרד הפנים נ' וולדסילאסי**, 25.6.12; עע"מ 7079/12 **מדינת ישראל נ' גרמאיי**, 10.12.12, נבו). משכך, בין אם מבחינה משפטית יש לקבוע כי העורר 1 הינו אזרח צפון סודן, ובין אם צודק המשיב בהערכתו כי העורר 1 זכאי

מדינת ישראל

בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

לרכוש אזרחות של מדינת דרום סודן, עיקר הוא בבחינת האפשרות להרחיק את העורר אל אחת ממדינות אלה, ובחינת הסכנה הנטענת לעורר 1 במדינות אלה. קרי- כאשר אין חולק שלעורר 1 זיקות למדינת דרום סודן, ובהנחה שהמשיב מרחיק לעת הזו אזרחים זרים למדינת דרום סודן (כעולה מדברי ב"כ המשיב. עמ' 2, ש' 28 לפרוטוקול 24.10.17), מוטל על המשיב לבחון באופן פרטני את טענת העורר 1 לפיה צפויה סכנה לחייו וחרותו ככל שיורחק לדרום סודן, ואין מקום לדחות את בקשתו בהסתמך על סעיף 3 לנוהל.

18. אשר על כן הערר מתקבל, במובן זה שהחלטת המשיב מיום 7.9.14 בטלה. העורר 1 יגיש בתוך 30 יום בקשת מקלט עדכנית, במסגרתה יתייחס הן לסכנות הצפויות לו ככל שיורחק לצפון סודן, והן לסכנות הצפויות לו ככל שיורחק לדרום סודן. המשיב יימנע מלדחות את הבקשה על הסף לאור המחלוקת בנוגע לנתינות העורר 1.

19. בכל הנוגע לעורר 2 הערר נמחק, בהתחשב בכך שלעת הזו העורר 2 הינו בגיר, אשר אין כל מניעה שיגיש אל המשיב בקשה עצמאית לקבלת מקלט מדיני בישראל (ככל שהוא סבור כי יש לו עילת מקלט פרטנית), או בקשה להוסיף ולהשאר בישראל עם אביו עד להחלטת המשיב בבקשת המקלט אשר יגיש העורר 1, ובהתאם לתוצאותיה.

20. המשיב יישא בהוצאות העורר 1 בסך כולל של 2,000 ₪.

זכות ערעור בפני בית המשפט המחוזי בתל אביב, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, בתוך 45 יום.
ניתן היום, 25 באוקטובר 2017, ה' בחשוון התשע"ח, בהעדר הצדדים.

דותן ברגמן, דיין
בית הדין לעררים